3090

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ५३५/वे २२७[३८३]

ग्रंथ नाम बहुधा गोसावी.

विषय म. वेदांत.

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

तत्वज्ञान वेदांत   १३४ ते १२८

बहुधा गोसावी (ओवीबद्ध संपूर्ण)
(छंद)
(समर्थ रामदास कृत)

पुस्तक. रामदासरामदासी मासिकात प्रसिद्ध. अंक २०१
वर्ष १७ शके १८६० (२-३-३९)

{शांत ओवीबद्ध
छापील पृष्ठे ८०} पृष्ठे १७८ ३० पूर्ण (द. रा. पांडुरंग रामदास
शिरवळकर)

समर्थांनी महाराष्ट्रांत दुर्गाणि कुसमारी व
जो दु सांगे तेच स्वतः आचरणारे समाजांत
जो अनेक लोक वावरत होते
त्यांचे वर्णन

मांड. ५

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(1)

॥ बृहद्धारागस्तवप्रारंभः ॥

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

पं.कु.धा
१

गोसा

श्री गणेशाय नमः ॥ ॥ श्री गुरु रामदास ॥ ॥ अनिती अविवेकी अन्यायि
अभक्त अधर्म लंडाई ॥ वेदशास्त्र करील कायी ॥ तया मूर्खांसी गी ॥ १ ॥ कर्माचे ठां
यी अनादर ॥ नाही सगुण साक्षात्कार ॥ ज्ञान पाहाता अंधःकार ॥ निश्चयेसी ॥
२ ॥ उग्याच गोष्टी ऐकिल्या ॥ मना आल्या त्या जिवी धरिल्या ॥ रत्ने सांडूनि एक
वटिल्या ॥ शुभा जैशा ॥ ३ ॥ फाल्गुन मासीचा खेळ ॥ जैसा अवघाचि बाष्कळ ॥
(2) ते अेरा होनि निर्मळ ॥ भल्यानी काय घ्यावे ॥ ४ ॥ तैसे प्रत्यय ज्ञाने विण ॥ करी अनु
मानाचा सीण ॥ शत्रु आपणासि आपण ॥ होउनि ठेला ॥ ५ ॥ यासि कोणे उमज
वावे ॥ जिकडे मानेल तिकडे जावे ॥ जैसे आंधळे गुरु स्वभावे ॥ धावे चउकडे ॥ ६ ॥
सर्वत्र अशाश्विक जाले ॥ उदंड गोसावी उठले ॥ तयाचे संगतीने जाले ॥ बाष्कळ
प्राणी ॥ ७ ॥ भ्रष्ट बोंगळ अनाचारी ॥ कुकर्मी दोषी अनोपकारी ॥ विचार नाही ।
अविचारी ॥ जेथे तेथे ॥ ८ ॥ गर्भाधानासि केवी परिक्षा ॥ दीक्षाही नापासी केवी १

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(2A)

दीक्षा॥ प्रमाणमानितीप्रत्यक्षा॥ विवेकहीन ॥१९॥ काशापासूनिकायजालें॥ ब्र
ह्मांड कोणेनिर्मिले॥ काहीच नकळता मुकिले॥ गर्धभजैसे ॥२०॥ वेदशास्त्रासि
नीकेना॥ अध्यात्मकाहीचकळेना॥ मातलाबोकावळेना॥ रेडाजैसा॥ २१॥ को
दीक्षा आहेकैसी॥ विवेकाचीस्थितिकैसी॥ नकळताच्वचसवसी॥ श्वानजैसे॥
२२॥ ऐसेप्रकारीस्वेर्जन॥ अंतरीभवबाचुअनुमान॥ प्रचीतीविणबाष्कळज्ञा
न उगेचबोले॥ २३॥ लक्षणनेणअलक्षण॥ भाग्यनेणकरंटाजाण॥ ज्ञाननेणे
ज्ञानहिन॥ परमथंन्याई॥ २४॥ एकओकउपदेशिती॥ देवार्चनठाकूनजाती
॥ धर्मनितीबुडविति॥ महापापीडि॥ २५॥ एकह्मणतीगुरुआमुचा॥ करितीअं
गीकारविष्टेचा॥ तयासारिखाआणीककैंचा॥ भूमंडळी॥ २६॥ एकह्मणआमु
चागुरु॥ तयाचाअगाधविचारु॥ तेथेआवघाएकंकारु॥ भेदचिनाही॥ २७॥
एकह्मणतीएकचितो॥ अखंडवोकवरपितो॥ बरेवाईटपाहिलतोगोसावीन
ह्मणावा॥ २८॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

२ अंगीकार नाना सौख्याचा ॥ तो गोसावी काशाचा ॥ पाहा गोसावी आमुचा ॥
गोहाडीत लोळे ॥ १९ ॥ वोक नर्क आणि मूत्र ॥ निःशंक घटघटा घेत ॥ लोकामध्ये मो
ठा महंत ॥ त्यास ह्मणावे ॥ २० ॥ वोंगळपणाची स्तुति ॥ स्वये वोंगळचि करिती ॥ श्रुति
षं त महापंडिती ॥ त्यास न मानिजे ॥ २१ ॥ बरडयास जैसे मानले ॥ तण तैसेचि घेतले
॥ येथे आमुचे काय गेले ॥ सुखे होय ना का ॥ २२ ॥ एक ह्मणती तो आगळा ॥ भूताळा
(३) आणि देवताळा ॥ जनामध्ये अग्यावेताळ ॥ चेतउ जाणे ॥ २३ ॥ एक ह्मणती आमु
चा गुरु ॥ जाणे चेटकाचा विचारु ॥ भूते घालूनि संहारु ॥ करी लोकांचा ॥ २४ ॥ एक
ह्मणती आमुच्या घरि ॥ गोष्टी विद्यापंचाक्षरि ॥ चेडे चेटके नाना परी ॥ लोकामध्ये
२५ ॥ अखंड राहाता श्मशानी ॥ सटवी मसकी मायराणि ॥ नाना कुडमंत्र तेथूनि
॥ शिकूनि जावे ॥ २६ ॥ एक ह्मणती आमुचा गोसावी ॥ गारुड्या सवे उने लावी ॥ त्या
चे सर्प पळवी ॥ चडुकेडे ॥ २७ ॥ कुशाळ विद्या दृष्टीबंधन ॥ तत्काळचि करी सभामो
हन ॥ उच्चारण आणि खिळणे ॥ आगमी विद्या ॥ २८ ॥ आमुचा गोसावी महा २
योगी ॥ औषध देतो जनालागि ॥ नपुंसके वनिता भोगी ॥ ऐसा चमत्कार तयाचा ॥ २९ ॥

(३८)

आमुचागोसावीसाक्षेप॥ अखंडआसनीध्यानरूप॥ अंजनसाधनतयापे॥ काय
उणे॥ ३०॥ मोठाबडिवारआमुच्यागुरूचा॥ विंचुउतरीगंयीचा॥ तेसाचिउतारसर्पी
चा॥ ठाईचाहोय॥ ३१॥ जंबुकेमूषके खिळावी॥ चोरटीवणवीकरावी॥ अखंडभूते
राबवावी॥ नानाजिनसी॥ ३२॥ आमुचागुरगेबीच होता॥ पुनःदुसरेदिवसीउमटता
॥ अचेतनचाळविता॥ मोठाज्ञानी॥ ३३॥ आ वरीबेसतोनिःशंक॥ हातीसर्पाचा
चाबुक॥ वीचले वर्षसहस्रएक॥ सामर्थ्यबळे॥ ३४॥ दांतपडोनिघाले॥ पांढरेकेस
काळेजाले॥ कितीआलेआणिगेले॥ आमुचेगुरूदेखता॥ ३५॥ धारबंदचेटकबं
द॥ नानाखुटकेकामबंद॥ पारमोहरेनजरबंद॥ नानाप्रकारी॥ ३६॥ अग्नीमध्ये
परीजळेना॥ लोकामध्येपरिकळेना॥ देखतदेखतअस्माना॥ वेघुजाणे॥ ३७॥ जा
णेदुसऱ्याचेजीवीचे॥ वोझपणफेडीवांझेचे॥ मनविघडीदंपत्यांचे॥ आणिएकही
करी॥ ३८॥ आणीकएकनवलमोठेकिंगा॥ मृत्तिकेच्याकरीलवंगा॥ ब्राह्मणसं
मेधआंगा॥ आणोनिदावी॥ ३९॥

... Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मातीचीसाकरकरीकेवळ ढेकुळाचाकरीगुळ॥ धोतर्याच्याबोंडाचीकोमळ
बाळेकरि॥४०॥ श्वासकोंडीदिशाकोंडी॥पाडीलिंडकेनमुरकुंडि॥ धडमाणसा
चीवावडी॥ करूणसोडी॥४१॥ ऐसानानाकरामति॥भोपळेपोयास्तचढविति॥
मनुष्याच्वेपश्वकरित्ती॥निमिष्यमात्रे॥४२॥ आमुचेगुरुभविष्यसांगत्ति॥रेड्या
(५) करूनिवेदह्मणविति॥गाढवाकरूनिपुराणसांगविति॥सामर्थ्यबळे॥४३॥कु
तर्याकरवीरांगोळधार॥बोकडाकरवीतत्वविचार॥खेचरेआणिभूचरे॥सकळा
सबोधि॥४४॥चुटकाघटकेसधेकरावा॥फुटकाकवडाहीनवेचावा॥उदंडबन
नागसाधावा॥एकाएकी॥४५॥वाळलीकाष्टेहिरवळिलि॥आंधळीडोळसे
झालि॥पांगुळधावोलागलीं॥चउकडे॥४६॥गांझिणीसकंन्याकीपुत्र॥हेही
ठाउकेआहेयंत्र॥गोसावियाणीविद्यामात्र॥सकळहीअभ्यासिली॥४७॥
भांडवियाअभ्यासिलि॥तस्करवियाअनुभविली॥सिंदुपणेठकविली॥स
कळवसुंधरा॥४८॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

(9A)

आमुचागुरु मोठा गुणे॥ डोईचे करितो मांडे रांधने॥ लोकांचे नवस पुरवणे॥
नाना प्रकारे॥ ४९॥ मेले माणुस उठविले॥ सारवेरचे मिठ केले॥ गटगटा अ
ग्नी सगि लिले॥ काय सांगो॥ ५०॥ गोसावी समाधीस बैसविला॥ दुसरे वेळेस
उघडोनि पाहिला॥ पूर्वेचा पश्चिमेस जाला॥ अकस्मात॥ ५१॥ लिंगाचे दुकडे
जोडितो॥ कोटी लिंगे एकत्रि करिती॥ भिजवनि दाळीचा रितो॥ पाषाण नंदी
सि॥ ५२॥ आसन घातले जळावरि॥ पाहाता ते पैल तिरी॥ आमुचा गुरु समु
द्रावरी॥ चालत जातो॥ ५३॥ पुरुषाची करी वनिता॥ वनितेचा पुरुष करी मागु
ता॥ अन्न खाउन तत्वता॥ दीर्घशंका न करी॥ ५४॥ नाना जिनसी अन्न खाणे॥
परी उदक नाही पिणे॥ आपूनि भस्म चि करणे॥ ऐसा गुरु आमुचा॥ ५५॥ अन्न
उदंड चि खाणे॥ नाही तरी उपवास करणे॥ गोमुखे तोंडे चि भोजन करणे॥ यथा
सांग॥ ५६॥ आमुचा गुरु वाघासि भेटला॥ वाघाने चट चढाचा टिला॥ अंगो
ला

the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

४०

४

स्त्री बांधोनि आणिला ॥ घरासि वाघ ॥ ८७ ॥ गोसावी आमुच्या वाघ चि होतो ॥ हुस
ज्या वाघासि मारितो ॥ भुंकभुंकोनि अक्रंदतो ॥ उतार नाही ॥ ८८ ॥ मेल्या माणसा उ
ठविती ॥ तुळसी देवावरील पाडिति ॥ देवा नाना प्रकारा मती ~~[illegible]~~ चालती ॥ भूमं
डळी ॥ ८९ ॥ आमुच्या गुरूची मोठी महंती ॥ नाना अभक्ष भक्षिति ॥ लोक देखता
(५) फुल्लेकरिती ॥ मद्यमांसाची ॥ ९० ॥ एक गोसावी पृथ्वीवरि ॥ त्याची कोण्ही न पवेस
रि ॥ जेथे बैसे तेथे बाहरि ॥ सावकाश करि ॥ ९१ ॥ एक गोसावी महा भला ॥ पोरी वाळ
वंटी पुरीला ॥ तो पडोनिच राहिला ॥ कित्येक दिवस ॥ ९२ ॥ एक गोसावी भाग्य चि
देती ॥ एक गोसावी पुत्र चि देति ॥ गोसावियांचे नवस चालती ॥ नाना प्रकारिचे ॥
९३ ॥ जे जे मना मध्ये चिंतावे ॥ ते ते गोसावियाणी सांगावे ॥ चुकले ठेवणे काढून द्या
वे ॥ नाना प्रकारे ॥ ९४ ॥ सुडक्या मध्ये खात्या भाजिति ॥ थोड्या द्रव्याचे उदंड करि
ति ॥ पराचे खबुतरे नाचविति ॥ नाना जिनसी ॥ ९५ ॥ हारपले शोधूनि द्यावे ॥ ४

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

थोरस्ते तत्काळचि धरावे। थोडे अन्नपुर चावे। बकुत्ता जनासी॥ ६६॥ ऐसे उदंड
वर्तते लोकी। परी येणे सार्थक नव्हे की। आत्मविद्याविवेकी। जाणिजेते॥ ६७
॥ पिंडज्ञान तत्त्वज्ञान। आत्मज्ञान ब्रह्मज्ञान। पिंड ब्रह्मांड सकळ शोधून
राहिलिते॥ ६८॥ पदार्थज्ञानाचा विचार। याहूनि थोर ईश्वर। ऐसे प्राणी
लाहाण थोर। सकळ जाणति॥ ६९॥ इति श्री बकुधा गोसांवी। श्रीरामदा
सस्वामीकृत समास॥ श्री हरार्पणमस्तु॥

शाके १७७८ चैत्रवद्य ८ भौमवासर॥ सुकामधूळे॥

(5A)

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

३

(6)

॥ बहुधा गोसावीस समास ॥

५

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com